

## TRIBUNA

# Transmissió religiosa, humanística i cívica

Patronat de la Fundació  
Joan Maragall

**E**ls temples buits són vistos, habitualment, des de la perspectiva de la minva d'assistència al culte, de la pobra transmissió de la fe a les noves generacions, i de l'eclipsi de la referència a Déu en la societat. Són temes sobre els quals hi ha una reflexió rica i variada. Creiem, però, que cal situar aquest aspecte en el context, més ampli, de les dificultats actuals de la transmissió humanística i cívica, que es manifesten, per exemple, en els problemes de l'ensenyament de les humanitats, la minva de la qualitat expressiva o la manca de compromís amb el bé comú. Tot això comporta buidors i malestars del jo i de la cultura, que es barregen amb els buits de caràcter religiosos.

Diversos autors han fet notar el pas des d'una transmissió cultural basada en la recepció d'un llegat prestigiós avalat per unes institucions i una tradició fiables a una recerca més individual i desorganitzada, fora dels camins de la tradició i amb malfiança envers institucions i autoritats. La velocitat dels canvis, la interferència dissipativa de les xarxes digitals, el menysteniment de la memòria, la sensació de provisionalitat i incertesa del saber transmès i la manca de pauses contemplatives han afectat les transmissions religioses, humanístiques i cíviques. La transmissió de coneixements científics i tecnològics



JOSÉ COLÓN / SHOOTING

## La interferència de les xarxes digitals

també ha canviat, però la seva incidència pràctica i les seves capacitats econòmiques han desequilibrat en favor seu les preferències de molta gent i imposen el seu utilitarisme i el seu mètode, que dificulten certs aspectes de la transmissió humanística.

En lloc d'assimilar el saber es considera suficient saber buscar les informacions; en lloc de jerarquitzar i estructurar el saber es fuig de cànons i d'esperit crític; en lloc d'un saber basat en la paraula i l'abstracció es dona un gran paper a la imatge, més immediata i concreta. Tot això desplaça la sensibilitat cultural cap a la immediatesa, l'emocionalitat i la superficialitat, i l'allunya de subtileses i verificacions.

Un objectiu de la formació humanís-

tica clàssica és conèixer les pròpies arrels culturals (interès que ha minvat pel procés de desmemòria, la diversificació de les fonts d'identitat i les polèmiques de la interpretació de la història). Un altre objectiu és la formació crítica i autocrítica del jo, l'enfortiment de la voluntat i de l'autodomini, la construcció d'un sentit de la vida i de la participació en la col·lectivitat històrica. En aquests sentits, la formació religiosa està vinculada amb la humanística: forma part d'unes arrels culturals sense les quals bona part del llegat històric es torna indecifrabable, proposa interpretacions del sentit de la vida i de valors que orientin les accions i en seleccionin els objectius i les prioritats, i exigeix una certa subtileza de llenguatge per examinar qüestions abstractes i profundes.

Alguns aspectes referents al jo són força diferents als que tenia en compte l'humanisme clàssic. La multiplicació de sol·licituds exteriors, el desbordament invasiu d'informació, la dispersió d'opcions i la urgència en la presa de decisions fan que la interioritat de l'individu quedi esquinxada en una inestabilitat permanent, originada per factors interiors (el curt termini i l'individualisme) i exteriors (la necessitat d'acció i l'excés d'informació). Això contrasta amb els ideals humanístics de la construcció del jo en la discussió pausada, el coneixement, l'esperit crític, la perseverança i la valoració de l'esforç.

L'humanisme clàssic combina el jo i la societat. També la formació religiosa es preocupa per la construcció de comunitat, pels valors ètics que poden

inspirar la conducta, per les condicions socials del treball, pel reconeixement de l'altre. Actualment, aquests valors i coneixements estan en discussió, pel creixement d'un individualisme centrat en els seus propis drets, exigències i malestars, que insisteix en la dimensió psicològica de les seves angoixes i que abandona la dimensió participativa i política de la vida.

Entre la desmemòria i l'apocalipsi, en un focus temporal reduït però intens en

## En lloc d'un saber basat en la paraula i l'abstracció es dona un gran paper a la imatge

què el passat compta poc i el futur és incert i amenaçador, la transmissió religiosa comparteix molts aspectes amb els de la transmissió humanística i cívica. Hi pot aportar coneixement de si mateix, respecte als altres, compromís cívic, autoexigència ètica i fortalesa espiritual, que contribuirien a un equilibri interior i una acció exterior més satisfactoris que els d'ara.●

Informació elaborada per: **DAVID JOU, JAUME DANTÍ, NÚRIA ICETA, JAUME ANGELATS, FRANCESC TORRALBA, MAR PÉREZ, MAR ROSÀS, MARGARITA MAURI**; emèrits: **PERE LLUÍS FONT, JOSEP MARIA CARBONELL, ANTONI MATABOSCH; MIQUEL CALSINA**, director de Qüestions de Vida Cristiana